

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Мотиваційні теорії та аналіз соціальних потреб

Шифр та назва спеціальності

I 10 Соціальна робота та консультування

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Соціальна робота

Кафедра

Педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

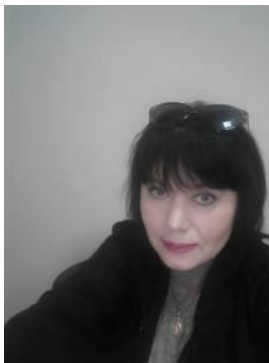
Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Грень Лариса Миколаївна

Larysa.Hren@khp.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А.Зязюна НТУ «ХПІ»

Автор понад 250 наукових та навчально-методичних праць.
Курси: «Адаптивне управління», «Основи інформаційно-аналітичної діяльності керівника соціального закладу», «Інформаційна політика та PR-технології в управлінні», «Оцінка потреб громад в соціальних послугах», «Розвиток громадянських компетентностей», «Інклюзія в соціальній сфері», «Історія соціальної роботи», «Соціальна педагогіка», «Лідерство в освіті», «Педагогіка фасилітації».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Під час навчання курсу «Мотиваційні теорії та аналіз соціальних потреб» здобувачі на підставі знань структури мотивації особистості, існуючих напрямків розгляду проблем мотивації, класичних для менеджменту теорій мотивації зможуть допомогти людині забезпечити соціальні потреби у її подальшій життєдіяльності.

Мета та цілі дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Мотиваційні теорії та аналіз соціальних потреб» є надання знань про основні положення, принципи, методи й особливості здійснення мотивації в соціальній сфері, набуття практичних навичок вивчення структури мотивації та впливу на її зміну, що дозволить забезпечити соціальні потреби різних груп населення чи окремих громадян у подальшій їх життєдіяльності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит

Компетентності

СК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм.

Результати навчання

РН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

РН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 180 год. (6 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні роботи – 32 год., самостійна робота – 116 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Вступ до соціальної роботи. Історія соціальної роботи. Інклюзія в соціальній сфері.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій через активний діалог, дискусію, проблемні питання. Застосовується колективне створення теоретичного контенту. За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою); наочні (розробка проєктів, презентація); ігрові (рольові); інтерактивні (створення, обговорення відеоматеріалів, презентації, проєкти, створення інших видів інформації); самостійні (опрацювання лекційного матеріалу та створення практичних завдань); дослідницькі (теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження).

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Основи теорії мотивації (2 год)

1.1 Поняття мотивації. 1.2 Складові мотивації. 1.3 Зовнішня і внутрішня мотивація. 1.4 Мотиви. 1.5 Потреби та інтереси. 1.6 Стимули. 1.7 Ситуативні фактори.

Тема 2. Напрямок розроблення теорії мотивації (4 год)

2.1 Розвиток теорії мотивації до початку ХХ століття. 2.2 Напрямок психології волі. 2.3 Основи теорії інстинктів. 2.4 Теоретико-особистісний напрямок розроблення проблем мотивації.

2.4.1 Базові положення теоретико-особистісного напрямку. 2.4.2 Лінія психології мотивації у вузькому розумінні. 2.4.3 Лінія когнітивної психології. 2.4.4 Лінія психології особистості.

2.5 Теоретико-асоціативний напрямок розроблення проблем мотивації. 2.5.1 Лінія психології навчання. 2.5.2 Лінія психології активації.

Тема 3. Основні теорії мотивації в менеджменті (2 год)

3.1 Початкові теорії мотивації. 3.2 Змістові теорії мотивації. 3.3 Процесуальні теорії мотивації.

Тема 4. Роль мотивування на підприємствах у сучасних умовах (2 год)

4.1 Мотивування як одна з функцій управління підприємством у ринкових умовах. 4.2 Мотивація творчої праці. 4.3 Типи працівників за мотивацією поведінки та їх сумісність. 4.4 Ситуаційний підхід до управління мотивацією персоналу. 4.5 Мотивація вибору професії.

Тема 5. Соціальні потреби людини: сутність, види (2 год)

5.1 Поняття та природа соціальних потреб особистості. 5.2 Види соціальних потреб особистості. 5.3 Соціологи та психологи про соціальні потреби особистості. 5.4 Класифікація соціальних потреб за Е. Фроммом. 5.5 Класифікація соціальних потреб за Д. МакКлелландом.

Тема 6. Аналіз соціальних потреб громадян, різних груп населення (6 год)

6.1. Аналіз соціальних потреб молоді (2 год)

6.1.1. Позитивний розвиток молоді (ПРМ): категорії ПРМ (поглиблений аналіз: соціально-екологічна модель); ресурси (поглиблений аналіз: соціально-емоційне навчання); агентність (поглиблений аналіз: урахування здатності молоді під час розроблення програм із працевлаштування); внесок (поглиблений аналіз: присутність чи змістовна участь); сприятливе середовище (поглиблений аналіз: соціальні норми). 6.1.2. Використання підходу ПРМ. Сім елементів програм ПРМ: Перший елемент: формування навичок, ресурсів і компетенцій. Другий елемент: здорові відносини та зв'язок. Третій елемент: належність і членство. Четвертий елемент: участь і внесок молоді. П'ятий елемент: позитивні соціальні норми, високі очікування та сприйняття. Шостий елемент: безпечні простори. Сьомий елемент: доступ до комплексних, відповідних до віку, сприятливих для молоді послуг.

6.2. Аналіз потреб людей похилого віку (4 год)

6.2. 1. Правові аспекти соціальної роботи з людьми похилого віку: зарубіжний і вітчизняний досвід 6.2.2. Поняття та класифікація потреб людей похилого віку. 6. 2. 3. Система соціальних послуг в Україні: впровадження інноваційних підходів. 6.2.4. Роль Університетів третього віку в Україні як інноваційного підходу підтримки людей похилого віку.

Тема 7. Мотиваційні аспекти волонтерства.

7.1 Волонтерський рух в Україні: сучасний стан і статус. 7.2 Аналіз потреб у волонтерстві. 7.3 Досвід західних країн.

Тема 8 Аналіз потреб людей, які опинилися у складних життєвих обставинах (4 год).

8.1 Важливість оцінки потреб людей у СЖО. 8.2 Національний та міжнародний досвід підтримки осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. 8.3 Аналіз механізмів підтримки осіб у СЖО. 8.3.1 Аналіз механізмів соціального захисту окремих категорій населення в Україні. 8.3.2 Особливості соціального захисту ветеранів 8.3.3 Моделювання надання поточних виплат та допомог дітям, які постраждали від війни.

Тема 9. Аналіз потреб осіб з особливими потребами (2 год).

9.1 Гарантії, пільги і послуги, установлені законодавством для дітей з інвалідністю та членів їхніх сімей. 9.2 Аналіз навчальних платформ для осіб з особливими потребами. 9.3 Включення в освітній процес осіб з особливими освітніми потребами.

Тема 10. Аналіз потреб людей з інвалідністю (2 год)

10.1 Методологія дослідження. 10.2 Працевлаштування осіб з інвалідністю під час війни в Україні: ситуаційний аналіз. 10.3 Поточні програми підтримки та допомоги людям з інвалідністю при працевлаштуванні: український контекст. 10.4 Виклики та можливості при доступі до ринку праці для людей з інвалідністю в умовах воєнного стану. 10.5 Крайні практики залучення осіб з інвалідністю до ринку праці: міжнародний досвід. 10.6 Потреби людей з інвалідністю у засобах існування, підтримці підприємництва та працевлаштуванні.

Тема 11. Соціальні потреби працівника на ринку праці (2 год)

11.1 Соціальна робота у сфері зайнятості та на ринку праці. 11.2 Пріоритетні соціальні потреби працівників на регіональному ринку праці та механізми їх реалізації. 11.3. Соціальні механізми регулювання стану працездатного населення у сфері зайнятості та на ринку праці. 11.4 Працевлаштування громадян, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних конкурувати на ринку праці.

Теми практичних занять

Тема 1 Основи теорії мотивації (2 год)

Тема 2. Напрямки розроблення теорії мотивації (2 год)

Тема 3. Основні теорії мотивації в менеджменті (2 год)

Тема 4. Роль мотивування на підприємствах у сучасних умовах (2 год)

Тема 5. Соціальні потреби людини: сутність, види .

Тема 6. Аналіз соціальних потреб громадян, різних груп населення (4 год).

Повідомлення:

Тема 7. Мотиваційні аспекти волонтерства (2 год)

Повідомлення:

Тема 8. Аналіз потреб людей, які опинилися у складних життєвих обставинах (2 год)

Повідомлення:

Тема 9. Аналіз потреб осіб з особливими потребами (4 год)

Повідомлення:

Тема 10. Аналіз потреб людей з інвалідністю (2 год)

Повідомлення:

Тема 11. Соціальні потреби працівника на ринку праці (2 год)

Повідомлення:

Теми лабораторних робіт

–

Самостійна робота

Відомості щодо самостійної роботи та індивідуальних завдань (ІДЗ/РГЗ/КР/КП), якщо це передбачено планом, способів її перевірки та оцінки.

Індивідуальні завдання

Курсова робота

1. Аналіз потреб людей з інвалідністю.
2. Мотиваційні аспекти волонтерства.
3. Мотивація вибору професії
4. Аналіз потреб осіб з особливими потребами.
5. Аналіз механізмів підтримки осіб у СЖО.
6. Аналіз потреб людей, які опинилися у складних життєвих обставинах .
7. Кращі практики залучення осіб з інвалідністю до ринку праці: міжнародний досвід .
8. Програми підтримки та допомоги людям з інвалідністю при працевлаштуванні: український контекст.
9. Аналіз потреб людей похилого віку .
10. Аналіз потреб осіб з особливими освітніми потребами.
11. Аналіз позитивного розвитку молоді.
12. Аналіз механізмів соціального захисту окремих категорій населення в Україні.
13. Аналіз навчальних платформ для осіб з особливими потребами.
14. Порівняльний аналіз освіти осіб з особливими потребами в країнах Європи та Україні.

Література та навчальні матеріали

«Основна література»

1. Всесвітня декларація прав людини // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
Грень Л.М., Мороз, В., Мороз, С., Помаза-Пономаренко, А. (2020). Мотивація трудової діяльності: крос-культурні особливості та їхній прояв у системі соціально-економічних відносин. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 4(35), 530-538.
https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222541_2020.
DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222541>
2. Грень Л.М., Черкашин А.І. Чеботарьов М.К. Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: шляхи створення. Теорія і практика управління соціальними системами. – Харків: НТУ «ХПІ». 2021. № 2. С. 70-80.
3. Грень Л.М., Грабар Н.С., Леоненко Н.А. (2021). Система соціальних послуг в Україні: визначення сутності та змісту поняття. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Вип. 2 (15). (Серія «Державне управління») С. 16 – 24. URL: <http://vdu-nuczu.net/ua/8-ukr/141-vipusk-2-15-2021>
4. Грень Л.М., І.М.Хмиров, С.В. Карлюк. (2022). Вимушена міграція внутрішньо-переміщених осіб у період воєнного стану: нормативно-правовий аспект. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. № 2. С. 52-56.
5. Грибко О. В. (2023) Потреби людей похилого віку та можливості їх реалізації в сучасних умовах. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. № 1. С. 46-55.

6. З історії соціального захисту населення на Миколаївщині: Добірка матеріалів / Під заг. ред. Ю.О.Шклярського. – Миколаїв, 2000. – 40 с.
7. Зінченко А. Безпритульність як соціальне явище (до історії розв'язання проблеми) // Соціальна політика і соціальна робота. – 1998. – № 1-2. – С. 78-85.
8. Конвенція про права дитини // http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
9. Позитивний розвиток молоді. Посібник для молодіжних працівників. 2021. 88 с. URL: https://training.eo.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/PYD_layout_17-Dec-2021_FINAL_WEB.pdf
10. Як залучати молодь до своїх проєктів та активностей. URL: <https://www.prostir.ua/?blogs=yak-zaluchaty-molod-do-svojih-projektiv-ta-aktyvnostej>

«Додаткова література»

1. Аналітичний звіт за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Ірпінської територіальної громади. . URL:
2. Грень Л. М. Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXI міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2022, 17-20 травня 2023 р. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХПІ». 1405 с. С. 941.
3. Джуган Р. І. Соціальні аспекти реалізації потреб людей похилого віку в сучасному українському суспільстві: автореф. дис. 22.00.04. Львів. 2020. 24 с.
4. Дослідження потреб молоді Житомира. URL: <https://kreativ.im/doslidzhennia-potreb-molodi-zt/>
5. Семигіна Т. (2019).
СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ. Вісник АПСВТ. № 4. С.65-75.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Рада національної безпеки України. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/>
4. Відділ звернень громадян України. URL: <http://vzvernen.rada.gov.ua/>
5. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua/> <http://library.kpi.kharkov.ua/>
6. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
<http://web.kpi.kharkov.ua/>
7. <http://zakon.rada.gov.ua>
8. <http://me.gov.ua>
9. <http://mlsp.kmu.gov.ua>
10. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1221.htm>
11. http://sd.net.ua/2010/02/19/neuhauz_socialna_derzhava.html
12. <http://www.onlinevolunteering.org/>
13. <http://un.org>
14. <http://uncf.com.ua>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів за такими критеріями:

Активність при вивченні тем на лекціях - 20 балів

Робота на практичних заняттях за темами: 20 балів

Індивідуальне завдання 10 балів

Поточне тестування=10 балів

Іспит 40 балів

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

12.06.2025

12.06.2025

Завідувачка кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Гарант ОП
Ольга ГРИБКО